

Obsah

Predhovor	3
1 Základné ekonomické pojmy	
1.1 Potreby a ich uspokojovanie	5
1.1.1 Pojem ľudských potrieb	5
1.1.2 Fyzické a duševné potreby	6
1.1.3 Individuálne a kolektívne potreby	6
1.1.4 Uspokojovanie potrieb	7
1.1.5 Statky	8
1.1.6 Služby	9
1.2 Práca	11
1.2.1 Charakteristika ľudskej práce	11
1.2.2 Pracovný proces	12
1.2.3 Základné činitele pracovného procesu	12
1.2.4 Pracovná sila	13
1.2.5 Prostriedky postupnej spotreby	13
1.2.6 Prostriedky jednorazovej spotreby	14
1.2.7 Fyzická a duševná práca	16
1.2.8 Jednoduchá a zložitá práca	16
1.2.9 Živá a zhmotnená práca	17
1.2.10 Delba práce, špecializácia, kooperácia	19
1.3 Výroba, obeh, spotreba	22
1.3.1 Charakteristika výroby a jej význam	22
1.3.2 Výrobný proces a jeho zložky	24
1.3.3 Výsledky výroby a ich použitie	25
1.3.4 Rozdeľovanie a výmena	26
1.3.5 Spotreba	27
1.3.6 Vzťah medzi výrobou a spotrebou	29
1.3.7 Vývoj objemu a štruktúry potrieb	30
1.3.8 Vývoj podmienok, za ktorých sa uspokojujú potreby	30
1.3.9 Životná úroveň	31
1.3.10 Životné prostredie ako súčasť životnej úrovne	33
1.4 Hospodárenie, reprodukcia	36

1.4.1 Hospodársky proces, hospodárstvo (ekonomika)	36
1.4.2 Hospodárnosť (ekonómia).	37
1.4.3 Úroveň hospodárskeho procesu	38
1.4.4 Reprodukcia	39
1.4.5 Jednoduchá a rozšírená reprodukcia	40
1.4.6 Reprodukcia činiteľov hospodárskeho procesu	41

2 Socialistické organizácie

2.1 Druhy socialistických organizácií	45
2.1.1 Charakteristika socialistických organizácií	45
2.1.2 Štátne hospodárske organizácie	46
2.1.3 Štátne rozpočtové organizácie	47
2.1.4 Štátne príspevkové organizácie	48
2.1.5 Družstevné organizácie	49
2.1.6 Spoločenské organizácie	50
2.2 Funkcie a činnosti socialistických organizácií	54
2.2.1 Charakteristika funkcií socialistických organizácií	54
2.2.2 Hlavná funkcia a vedľajšie funkcie	54
2.2.3 Výkonné činnosti vykonávané v socialistických organizáciách	56
2.3 Riadenie	57
2.3.1 Podstata a nevyhnutnosť riadenia	57
2.3.2 Zložky a väzby v procese riadenia	58
2.3.3 Plánovanie a kontrola v procese riadenia socialistickej organizácie	59
2.3.4 Plánovanie a kontrola činnosti socialistickej organizácie v naturálnych jednotkách	61
2.3.5 Plánovanie a kontrola činnosti socialistickej organizácie v peňažných jednotkách	62
2.3.6 Technickohospodárske normy	64
2.4 Informácie	66
2.4.1 Charakteristika informácií a ich význam pri riadení	66
2.4.2 Vyjadrenie informácií, ich záznam a prenos	67
2.4.3 Evidencia	68
2.4.4 Spôsoby získavania informácií	69
2.5 Organizácia	71
2.5.1 Podstata a nevyhnutnosť organizovania	71
2.5.2 Organizovanie procesov (činností) v socialistických organizáciách	71
2.5.3 Organizačný útvar, organizačný stupeň	72
2.5.4 Stupne riadenia v socialistickej organizácii	74
2.5.5 Odborný aparát vedúcich jednotlivých organizačných stupňov	76

3 Hmotná stránka činnosti socialistických organizácií

3.1 Dve stránky činnosti socialistických organizácií	80
3.1.1 Hmotná a ekonomická stránka činnosti socialistických organizácií	80
3.1.2 Vzťah medzi obidvoma stránkami činnosti socialistickej organizácie	81
3.1.3 Charakteristika činnosti socialistickej organizácie z hmotnej stránky	82
3.2 Materiál	84
3.2.1 Pojem	84
3.2.2 Členenie materiálu	85
3.2.3 Plánovanie materiálu	87
3.2.4 Obstarávanie materiálu	88
3.2.5 Skladovanie materiálu	89
3.2.6 Spotreba materiálu	90
3.2.7 Evidencia materiálu	92
3.3 Prostriedky postupnej spotreby	95
3.3.1 Úvod	95
3.3.2 Základné prostriedky a drobné a krátkodobé predmety	95
3.3.3 Členenie základných prostriedkov	97
3.3.4 Plánovanie základných prostriedkov	97
3.3.5 Obstarávanie základných prostriedkov	99
3.3.6 Opatrenie základných prostriedkov	101
3.3.7 Starostlivosť o základné prostriedky	103
3.3.8 Evidencia základných prostriedkov	104
3.4 Pracovná sila	107
3.4.1 Význam pracovnej sily v pracovnom procese	107
3.4.2 Členenie pracovníkov	108
3.4.3 Zloženie pracovníkov a jeho vývoj	108
3.4.4 Plánovanie pracovníkov	110
3.4.5 Získavanie pracovníkov	111
3.4.6 Pracovný pomer	113
3.4.7 Pôsobenie pracovnej sily v pracovnom procese	115
3.4.8 Starostlivosť o pracovné sily	115
3.4.9 Evidencia pracovníkov	116
3.5 Výkony socialistických organizácií	118
3.5.1 Pojem a členenie výkonov socialistických organizácií	118
3.5.2 Plánovanie odbytu	120
3.5.3 Skladovanie výrobkov	121
3.5.4 Predaj výrobkov odberateľom	122
3.5.5 Evidencia výrobkov	123
3.5.6 Organizačné útvary, ktoré zabezpečujú socialistické organizácie materiálom, základnými prostriedkami, pracovníkmi a odbytom ich výkonov	124

4 Ekonomická stránka činnosti socialistických organizácií

4.1 Peňažné vzťahy socialistických organizácií	127
4.1.1 Charakteristika peňažných vzťahov	127
4.1.2 Hotovostný spôsob platenia	129
4.1.3 Bezhotovostný spôsob platenia	130
4.1.4 Podstata, prejav a posudzovanie činnosti socialistickej organizácie z ekonomickej stránky	131
4.2 Vlastné náklady	133
4.2.1 Pojem vlastné náklady	133
4.2.2 Spotreba materiálu a jeho hospodárne využívanie	134
4.2.3 Odpisy základných prostriedkov	135
4.2.4 Hospodárne využívanie základných prostriedkov	137
4.2.5 Mzda a jej význam. Zložky mzdy	138
4.2.6 Výpočet mzdy a jej výplata	139
4.2.7 Hospodárne využívanie ľudskej práce	140
4.2.8 Význam a spôsoby znižovania nákladov	141
4.3 Hospodársky výsledok	144
4.3.1 Cena a jej určenie	144
4.3.2 Druhy cien	144
4.3.3 Výnosy, tržby — pojem a výpočet	145
4.3.4 Význam a spôsoby zvyšovania výnosov	146
4.3.5 Hospodársky výsledok — pojem	147
4.3.6 Rozdelenie a použitie zisku	148
4.3.7 Zvyšovanie zisku	150
4.4 Hospodárske prostriedky	152
4.4.1 Pojem, zložky	152
4.4.2 Základné a obrátové prostriedky	153
4.4.3 Kolobeh hospodárskych prostriedkov vo výrobnjej organizácii a ich účasť na vytváraní spoločenského bohatstva	155